

Hoofdredactioneel

Aansluiting in tijden van schuivende panelen

A

llei aspecten van onderwijsaansluiting komen in dit nummer van *Thema* aan bod. Onder 'onderwijsaansluiting' verstaan we de voor studenten herkenbare inhoudelijke, didactische en pedagogische verbinding tussen opleidingen, en hier gaat het dan in het bijzonder over de stap van het secundair of voortgezet onderwijs naar het tertiair of hoger onderwijs. Het doel is om aandacht te vragen voor het belang van de verbinding, maar ook voor de veelvormigheid in de manier waarop studenten bij de overstap worden begeleid. We hebben het over regionale samenwerking tussen instellingen en over samenwerking onder één dak en voor een specifieke sector (zoals in de Politieacademie). Er zijn bijdragen over de rol van verschillende toetsen en toetsmomenten waarmee de student zich geconfronteerd ziet (zoals de rol van de eindtoets in het secundair onderwijs en de entreetoets in het hoger onderwijs) en over de vormgeving van het studieadvies. En aan het eind van de rit is het belangrijk om onze vragen en antwoorden in historisch perspectief te plaatsen; dit gebeurt specifiek in de bijdrage van oud-minister van Onderwijs Jet Bussemaker.

Nadenken over onderwijsaansluiting is van alle tijden en blijft ook in deze periode van voortdurend schuivende panelen een belangrijk onderwerp. We weten het allemaal: het hoger onderwijs heeft als doel de student centraal te

**Nadenken over
onderwijsaansluiting**

**is van
alle tijden**

Studenten verwachten

**dat ze adequaat
zijn voorbereid op**

de volgende stap

stellen. We weten ook dat dit vooral aan de orde is waar de studenten met hun docenten aan het werk zijn; lof voor docenten gaat immers vrijwel altijd over vakbekwaamheid die samenhangt met het herkennen en erkennen van de student als persoon. Maar onderwijs is meer dan de betrekking tussen professionals en hun studenten, het vindt plaats in een institutionele structuur. In de voorgaande nummers van *Thema* hebben we bijvoorbeeld uitgebreid aandacht besteed aan de lerarenopleidingen en het personeelsbeleid binnen de instellingen, maar ook aan de middelen die het onderwijs ter beschikking worden gesteld. Tot de institutionele structuur behoort voor een groot deel ook het onderwerp van dit nummer, het vraagstuk van de aansluiting tussen het secundair en het tertiair onderwijs.

Studenten kiezen hun opleiding in het hoger onderwijs als een min of meer logische vervolgstap in hun leerloopbaan. En ook al hebben ze daarbij nog geen idee van wat de toekomst brengt of wat de mogelijkheden na de opleiding zullen zijn, ze leven wel in de verwachting dat ze adequaat zijn voorbereid op deze volgende stap in het onderwijs. Hun logica is evenwel niet noodzakelijk die van het complexe onderwijsbestel. Het gaat dan niet alleen over onderwijsinhouden (het beschikken over de basisvaardigheden), maar ook over andere didactiek (inclusief de

Aansluiting van voortgezet naar hoger onderwijs

botsing tussen het klassieke en het moderne leren) en het onderwijsklimaat binnen de instellingen.

Aansluiting is een vraag voor de docenten(teams), die geacht worden de leerloopbaan van de leerlingen te begrijpen en hen van voorkennis (het eindniveau van het secundair onderwijs) naar nieuwe kennis en een nieuw niveau in het onderwijs te begeleiden. Dat is mooi, maar het inrichten van de institutionele structuur is ook een bestuurlijke vraag. Probleem is daarbij dat de ruimte tussen het secundair en het tertiair of hoger onderwijs vaak een vacuüm vormt, waaraan je alleen door afstemming en samenwerking tussen instellingen of opleidingen inhoud kunt geven. Voor die afstemming en samenwerking hebben we in de praktijk allerlei vormen tot stand gebracht en instrumenten ontwikkeld. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot actieve betrokkenheid van het hoger onderwijs bij het secundair onderwijs, bijvoorbeeld door in de vorm van *open educational resources* lesmaterialen beschikbaar te stellen of door een platform te creëren waarop docenten van beide typen onderwijs hun materialen en inzichten delen. Maar het kan ook gaan over vormen van toetsing die de student of de instelling van her- of aankomst informatie verschaffen over hun kennisniveau of slaagkans. En ook al is in een ver verleden de eindtoets in het secundair onderwijs hiervoor bedoeld, naast deze 'drempel' zijn er om verschillende redenen ook andere 'checks' ontwikkeld. De invoering van een studiekeuzecheck of de selectie aan de poort zijn daarvan een voorbeeld, maar ook de specifieke, al dan niet op een beroepsperspectief gebaseerde taal- of rekentoetsen.

In het verlengde van deze, vaak op de gedrevenheid van individuele docenten gebaseerde initiatieven hebben we in Nederland de afgelopen jaren ook het concept van de bestuurlijke onderwijsregio ontwikkeld. In deze onderwijsregio krijgen onderwerpen als werving, matching,

toelatingseisen, begeleiding en professionalisering een plaats op de bestuurlijke agenda en besteden we aandacht aan de organisatie van gemeenschappelijke activiteiten. Het streven is om in 2025 een landelijk dekkend netwerk gerealiseerd te hebben. Allerlei informele of experimentele activiteiten krijgen zo een formeel kader. Behoeftes aan eenvormigheid en formele gelijkheid zal hier niet vreemd aan zijn. De vraag is natuurlijk of deze inkadering gaat helpen.

De bedoeling van het onderwijs is om de student centraal te stellen. De vraag is of studenten deze missie ook in de ruimte tussen de onderwijsinstellingen zo ervaren.

Huib de Jong
is hoofdredacteur van Th&ma

**De vraag is
of studenten
deze missie**

ook zo ervaren